

Parasii-Verhunenکو I. Indykatory ocinky efektyvnosti pidpryjemstv derzhavnogo sektora ekonomiky. *Zovnishnja torgivlja: ekonomika, finansy, pravo*. 2022. № 3. S. 63-80. Serija. Ekonomichni nauky. [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2022\(122\)05](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2022(122)05)

УДК 658.14-047.44:330.1

ПАРАСІЙ-ВЕРГУНЕНКО Ірина,
д. е. н., професор, професор
кафедри фінансового аналізу та аудиту
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
ORCID: 0000-0001-6506-6965
i.parasij-vergunenko@knute.edu.ua

DOI: 10.31617/zt.knute.2022(122)05

PARASII-VERHUNENKO Iryna,
Doctor of Science (Economics), Professor,
Professor at the Department
of financial Analysis and Audit
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0001-6506-6965
i.parasij-vergunenko@knute.edu.ua

ІНДИКАТОРИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Вступ. Нині в Україні існують різні організаційно-правові форми державних підприємств, що, з одного боку, можна розглядати як перевагу, оскільки урядові структури мають свободу вибору з огляду на їхню участь в них, а з іншого – велика кількість державних підприємств ускладнює процедури контролю за ефективним використанням державної власності.

Проблема. Тенденція до зниження ефективності діяльності підприємств державного сектору економіки, яка спостерігається останнім часом в Україні, потребує розроблення ефективних механізмів управління державною власністю, що актуалізує питання вдосконалення його аналітичного забезпечення.

Метою статті є розроблення системи аналітичних індикаторів для цілей контролю за ефективністю функціонування підприємств державного сектору економіки з урахуванням мети їх утворення та стратегічних цілей.

Методи. Використано такі методи дослідження: аналіз, синтез, індукції, дедукції, порівняння, спостереження, групування, систематизації, відносні величини, узагальнення.

Результати дослідження. Проведено компаративний аналіз нормативно-правових актів, що регулюють порядок оцінювання ефективності діяльності державних підприємств, та визначено їх недоліки. Удосконалено систему індикаторів для цілей контролю за ефективністю функціонування підприємств державного сектору економіки за такими аналітичними блоками: бюджетної ефективності; економічної ефективності та фінансової стабільності; стану, динаміки та структури активів; соціальної ефективності.

Висновки. Удосконалення методичних підходів до формування критеріїв ефективності управління державними підприємствами має

INDICATORS FOR ASSESSING THE EFFICIENCY OF ENTERPRISES OF THE PUBLIC SECTOR OF THE ECONOMY

Introduction. There are various organizational and legal forms of state-owned enterprises in Ukraine which, on the one hand, can be considered an advantage because government agencies have freedom of choice in terms of their participation in them, and on the other hand, many state-owned enterprises complicate control procedures, effective use of state property.

Problem. The recent trend in the efficiency reduction of public sector enterprises in Ukraine requires development of productive mechanisms for managing state property, which raises the issue of improving its analytical support.

The aim of the article is to develop a system of analytical indicators for the purpose of monitoring the efficiency of public sector enterprises, taking into account the purpose of their formation and strategic goals.

Methods. Such methods as analysis, synthesis, induction, deduction, comparison, observation, grouping, systematization, relative values, generalizations were used in the paper.

Results. The comparative analysis of the normative legal acts regulating the order of the efficiency estimation of the state enterprises performance and their shortcomings have been carried out. The indicators system for the control purposes for the efficiency of the public sector enterprises performance in the context of the following analytical blocks such as budget efficiency, economic efficiency and financial stability, status, dynamics and structure of assets, social efficiency has been improved.

Conclusions. Improving methodological approaches to the formation of the effective management criteria for state enterprises should be based on a differentiated approach to the list of

ґрунтуватись на диференційованому підході до переліку показників та їх оціночних значень залежно від видів, функцій та завдань підприємств державного сектору економіки.

Ключові слова: державні підприємства; індикатори; економічний аналіз; ефективність діяльності; стратегічне управління; критерії ефективності управління.

indicators and their estimated values depending on the types, functions and objectives of public sector enterprises.

Keywords: state enterprises; indicators; economic analysis; performance efficiency; strategic management; effective management criteria.

JEL Classification: H82, H83, M40, M41.

Конфлікт інтересів: Автор заявляє, що він не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин з державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автор працює в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів і редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Вступ. У сучасних умовах розвитку країни, які суттєво залежать від тенденцій світової економіки, посилюється роль держави в регулюванні економічних, соціальних та політичних процесів. Події останніх років довели, що за нестабільності економіки та посилення кризових явищ, зумовлених різними чинниками, саме держава здатна приймати довгострокові стратегічні рішення, спрямовані на стабілізацію економічних процесів та виведення країни у стан стійкого розвитку.

Нині в Україні існують різні організаційно-правові форми державних підприємств, що, з одного боку, можна розглядати як перевагу, оскільки урядові структури мають свободу вибору, з огляду на їх участь у них, а з іншого – велика кількість державних підприємств ускладнює процедури контролю за ефективним використанням державної власності. Наприкінці 2020 р. в Україні у державному володінні перебувало понад 3.3 тис. державних підприємств, на яких працювало більше ніж 700 тис. штатних працівників, а загальні активи цих підприємств сягнули 1.7 трлн грн. Водночас майже половина державних підприємств були збитковими або взагалі не працювали [1]. Результати дослідження свідчать, що протягом останніх п'яти років частка державного сектору в Україні мала чітку тенденцію до зниження: якщо 2015 р. вона становила 11.3 %, то в 2019 р. її рівень знизився до 8.3 %, тобто скоротився на 3 п. п. [2]. Проте ця тенденція не означає зменшення впливу уряду на розвиток економіки країни загалом та послаблення контролю за використанням державної власності.

Проблема. Впровадження ефективних механізмів володіння та управління державною власністю можливе за умови зосередження уваги на найважливіших для суспільства стратегічних державних об'єктах, які передусім сприятимуть задоволенню суспільних економічних і соціальних потреб як на національному, так і регіональному рівнях. Відтак, зростає актуальність досліджень, спрямованих на розроблення дієвих аналітичних інструментів для цілей контролю за ефективністю функціонування підприємств державного сектору економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам оцінювання ефективності діяльності державних підприємств присвячено праці багатьох сучасних зарубіжних учених (К. Лін (*K. Lin*), К. Лю (*X. Lu*), Ю. Женг (*Y. Zheng*), Р. Кловин (*R. Klovienė*), Е. Джимзаускин (*E. Gimžauskienė*), П. Тонурист (*P. Tõnurist*), К. Нгуен (*X. Nguyen*), К. Редди (*K. Reddy*), Е. Ксий (*E. Xie*), Ю. Хуан (*Y. Huang*) та ін. [3–7]. Цими науковцями досліджено причини більш низької ефективності діяльності державних підприємств порівняно з приватними компаніями, визначено особливості функціонування державних підприємств у країнах з трансформаційною економікою, обґрунтовано необхідність удосконалення механізмів матеріального заохочення топ-менеджерів в ув'язці з результатами діяльності підприємств державного сектору.

Ця проблематика була і залишається об'єктом пильної уваги також і вітчизняних учених. Зокрема питання державного фінансового регулювання економічних перетворень та проблеми удосконалення фінансів державних підприємств розглянуто в наукових працях І. Чугунова, А. Павелко, Т. Канєвої, А. Мазаракі [8], О. Іваницької, Т. Кошук [9]. О. Капкайкіною запропоновано шляхи удосконалення фінансового планування, спрямованого на підвищення ефективності функціонування державних підприємств та посилення контролю за результатами їх діяльності [10]. Правові аспекти регулювання діяльності державних підприємств з урахуванням міжнародного досвіду розглянуто у праці О. Мельничука, М. Мельничука, С. Пипяк [11]. Аналітичні аспекти управління корпоративними правами держави в контексті оцінювання ефективності корпоративного управління досліджено у статті Т. Коляди та Н. Кузьменко [12]. Питання ефективності управління державними підприємствами вивчали О. Таранич, О. Ярошенко [13] та В. Хомутенко, А. Хомутенко [14], які визначили основні причини неефективного функціонування підприємств державного сектору в сучасних умовах. Вирішенню проблемних питань, пов'язаних з обліковим забезпеченням управління державними підприємствами в умовах застосування МСФЗ, присвячено праці Л. Ловінської [15].

Попри значний науковий внесок різних учених у розроблення цієї проблематики, поглибленого дослідження потребують питання вдосконалення аналітичного забезпечення управління діяльністю державних підприємств, обґрунтування системи аналітичних індикаторів оцінювання ефективності управління державними підприємствами з урахуванням специфічних цілей та завдань, що постали перед ними.

Метою дослідження є розроблення системи аналітичних індикаторів для контролю ефективності функціонування підприємств державного сектору економіки з урахуванням мети їх утворення і стратегічних цілей, які мають бути спрямовані на вирішення багатоаспектного завдання – дотримання економічних, соціальних, екологічних, політичних та інших інтересів держави.

Методи. Для досягнення поставленої мети використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: за визначення ключових проблем оцінювання діяльності державних підприємств – аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння, спостереження; для аналізу ключових індикаторів ефективності діяльності державних підприємств – коефіцієнтний та структурно-динамічний аналіз, відносні величини; під час дослідження основних положень чинних нормативно-правових актів – компаративний аналіз, групування, порівняння; для визначення ключових індикаторів ефективності діяльності підприємств державного сектора – порівняння та систематизації.

Інформаційна база дослідження представлена працями українських та іноземних науковців, статистичними даними Міністерства фінансів України, даними офіційного сайту ДП «Національна атомна енергогенеруюча Компанія «Енергоатом» за 2019–2020 рр.

Результати дослідження. Аналіз ефективності управління державними підприємствами, що є об'єктами суспільного інтересу, базується на формуванні системи відповідних індикаторів, які залежать від цілей діяльності та функцій цих суб'єктів господарювання, визначених чинним законодавством. Вибір критеріїв оцінки ефективності діяльності державних підприємств залежить від багатьох чинників, зокрема: повного чи часткового володіння державою корпоративними правами підприємства; цільового спрямування діяльності підприємства на реалізацію суспільних благ та громадської корисності [16, с. 7].

Оскільки діяльність державних підприємств підлягає особливому контролю з боку державних регуляторів, порядок оцінки ефективності управління державною власністю закріплено у відповідних нормативно-правових актах, які постійно вдосконалюються відповідно до вимог часу.

Першим нормативно-правовим актом, в якому узагальнено і систематизовано перелік основних критеріїв оцінки ефективності, був Наказ Фонду Держмайна № 1241 від 24.06.2004 «Про затвердження критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави» [17]. Згідно з цим документом для подальшої систематизації механізму оцінки управління корпоративними правами держави всі підприємства запропоновано поділити на такі *групи*, в межах яких встановлено перелік оціночних показників: 1 – суб'єкти, державна частка у статутному фонді яких перевищує 50 %; 2 – суб'єкти, державна частка у статутному фонді яких становить менше за 50 %; 3 – підприємства (організації), стратегічно важливі для економіки і безпеки держави; 4 – містотворюючі підприємства; 5 – підприємства (організації), які перебувають у стадії санації та по яких порушено справу по банкрутству. Для кожної групи підприємств цим документом визначено специфічні *критерії ефективності управління корпоративними правами держави* в межах групи, які, своєю чергою, розподілено на дві групи: соціальні та економічні.

У подальшому Наказом Міністерства економіки України № 314 від 20.09.2007 [18] затверджено нові Методичні рекомендації застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності, згідно з якими запропоновано використовувати такі *групи аналітичних показників*: некомерційні (соціально-економічні); виконання фінансових планів; стану активів та інвестиційно-інноваційної діяльності; фінансової ефективності; показники щодо стану використання та збереження державного майна.

Керуючись ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» [19], Кабінет Міністрів України 19.06.2007 ухвалив Постанову № 832, якою затвердив Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та окреслив критерії визначення ефективності такого управління [20]. Відповідно до цієї Постанови критеріями ефективності управління об'єктами державної власності визначено результати фінансово-господарської діяльності, стан використання та збереження державного майна суб'єктів господарювання державного сектору економіки, які належать до сфери управління суб'єктів управління, а також повнота та своєчасність виконання суб'єктом управління покладених на нього повноважень.

Методичні рекомендації застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності (затверджені Наказом Міністерства економіки України № 314 від 20.09.2007) [18] втратили чинність, і Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 253 від 15.03.2013 р. затверджено нові Методичні рекомендації [21].

Результати компаративного аналізу чинних нормативних актів та таких, що вже втратили чинність, свідчать, що здебільшого критерії оцінки ефективності діяльності державних підприємств збігаються, проте існують певні розбіжності. При цьому методичні підходи, закладені в перших двох методиках, які вже втратили чинність, слід визнати більш прогресивними, оскільки вони враховують специфічні функції підприємств саме державного сектору. На наш погляд, відсутність у чинних методиках таких показників, як рентабельність активів, рентабельність діяльності та інших (наприклад, витрати на технологічні інновації), не дає змоги повною мірою оцінити результативну складову діяльності державних підприємств і звужує сфери контролю ефективності використання державного майна. Фактично саме ці показники (які виключено з останніх методик) характеризують фінансову складову ефективності господарювання державних підприємств.

В усіх нормативно-правових актах результати діяльності суб'єктів господарювання оцінюються з урахуванням соціально-економічних показників, показників фінансово-господарської діяльності та виконання фінансових планів, показників стану активів, показника зносу основних засобів, коефіцієнтів фінансової стійкості, покриття, платоспроможності.

Методичними рекомендаціями [21] передбачено обмеження критеріїв (показників), які застосовуються до окремого суб'єкта господарювання, у кількості 14. За кожним напрямом наведено критерії ефективності діяльності, відповідно до яких кожному показнику присвоюється бал, що в подальшому складає зведений рейтинг ефективності управління державними підприємствами за різними видами діяльності (за галузями) (табл. 1).

Таблиця 1

Критерії оцінки результатів фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання

Критерій	Кількість балів за виконання критерію
Відсутність заборгованості з виплати заробітної плати	За відсутності → 2, зменшення → 1, за наявності → 0
Темп зміни середньомісячної заробітної плати штатних працівників (порівняно з відповідним періодом попереднього року)	> 100 % → 1 < 100 % → 0
Виконання фінансового плану за показниками:	Темп зміни $\geq$ 100 % → 1 Темп зміни < 100 % → 0
чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	
чистого прибутку (збитку)	
чистого прибутку, що відраховується до державного бюджету (для державних підприємств)	
частини чистого прибутку, що відраховується до фонду на виплату дивідендів, нарахованих на акції (частки), що належать державі у статутному капіталі господарських товариств	
капітальних інвестицій	
Зміна розміру чистого прибутку (збитку)	Чистий прибуток збільшився → 5, зменшився → 2, не змінився → 1. Чистий збиток зменшився → 3, збільшився → 0
Коефіцієнт покриття	$\geq$ 1 → 1 < 1 → 0
Ступінь зносу основних засобів	< 70 % → 1 $\geq$ 70 % → 0
Коефіцієнт фінансової стійкості	> 1 → 1 < 1 → 0
Коефіцієнт платоспроможності	> 0.5 → 1 < 1 → 0
Аудиторський висновок	Містить позитивну оцінку → 2, задовільну оцінку → 1

Джерело: складено автором за [21].

Результати фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання оцінюються за бальною системою у такий спосіб: ефективна діяльність; задовільна діяльність; неефективна діяльність. Інтегральний показник формується як сума балів, набраних за всіма

критеріями. Максимальна кількість балів, що може бути нарахована за результатами річного звіту, – 18 (табл. 2).

Таблиця 2

Бальна оцінка ефективності діяльності державних підприємств

Ефективність діяльності державних підприємств	Кількість набраних балів	
	за квартальною звітністю	за річною звітністю
Ефективна	12–16	14–18
Задовільна	8–11	9–13
Неефективна	≤ 7	≤ 8

Джерело: складено автором за [21].

Оцінюючи положення чинних методичних рекомендацій [21], слід зазначити, що вони загалом враховують особливості функціонування державних підприємств. Проте їм притаманні певні недоліки як методичного, так і мотиваційного характеру, які знижують результативність їх застосування на практиці і не стимулюють державні підприємства підвищувати ефективність своєї діяльності. До *суперечливих аспектів* чинних методичних рекомендацій щодо визначення критеріїв ефективності управління державними підприємствами варто віднести такі.

По-перше, вони не враховують специфіку діяльності окремих державних підприємств, особливі стратегічні завдання, що стоять перед ними, цілі їх утворення, частку державної власності. Хоча перша методика, що затверджена Наказом Фонду Держмайна № 1241 від 24.06.2004 «Про затвердження критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави» [17], втратила чинність, вона частково враховувала ці особливості. Тому важливим напрямом удосконалення критеріїв оцінки ефективності управління державними підприємствами є їх диференціація за певними ключовими ознаками.

По-друге, оцінка ефективності управління за показниками виконання фінансових планів здійснюється зазвичай на основі порівняння фактичних абсолютних значень показників (обсяг чистого доходу, обсяг чистого прибутку, розмір сплачених дивідендів на державну частку власності) з плановими, які встановлюються на основі даних попередніх періодів з врахуванням планових темпів зростання ВВП. Такий підхід містить суб'єктивну складову, оскільки результат залежить від об'єктивності встановлення планових показників і не враховує фактичні форс-мажорні обставини, що виникають на макрорівні, негативно впливають на масштаби діяльності підприємств та не залежать від якості управління бізнес-процесами на підприємстві.

По-третє, віднесення до критеріїв ефективності такого показника, як обсяг капітальних інвестицій в групі показників виконання фінансових планів методично не є коректним, оскільки він не є прямою характеристикою ефективності діяльності.

По-четверте, запропонований Постановою Кабінету Міністрів України № 832 від 19 червня 2007 р. «Про затвердження Порядку здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності» [20] динамічний показник «розмір та структура дебіторської та кредиторської заборгованості» радше слід віднести до показників фінансової стійкості підприємства. Змістовне навантаження цього показника має враховувати динаміку частки простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості, яке характеризує платіжну дисципліну самого підприємства та його контрагентів (у Методичних рекомендаціях [20] він взагалі відсутній).

По-п'яте, враховуючи важливість урахування соціальної спрямованості розвитку окремих державних підприємств, особливо в умовах кризи, спричиненої війною росії проти України, доцільним є запровадження показників, що характеризують саме виконання соціальних та інших стратегічних завдань, які залежать від мети створення відповідних підприємств. Крім запропонованих методичними рекомендаціями показників, які враховують соціальну складову, для окремих компаній, спрямованих на досягнення саме соціальних цілей для суспільства загалом, слід ввести відповідну групу критеріїв, яка може встановлюватись як додаткові специфічні показники для певного виду діяльності.

По-шосте, в останніх Методичних рекомендаціях [21] не передбачено застосування показників рентабельності, які для оцінки ефективності управління діяльністю державними підприємствами є визначальними, виходячи з сутності категорії «ефективність». До використання показників рентабельності потрібно підходити виважено й індивідуально, оскільки цей критерій не може бути використаний абсолютно для всіх компаній. Наприклад, для казенних підприємств, для яких прибуткова діяльність не є основною метою, цей показник недоречно включати в перелік індикаторів ефективності управління. Для таких підприємств слід передбачити додаткові показники соціально-економічного характеру, які враховують цілі їх функціонування.

Усі критерії ефективності управління державними підприємствами доцільно розділити на 4 групи показників: *бюджетної ефективності; фінансової стабільності; стану та збереження державного майна; соціальної ефективності.*

Кожна група показників має різну значущість в оцінюванні загального економічного ефекту, що повинно знайти відповідне відображення в коефіцієнтах вагомості за побудови інтегрального показника. Врахування значущості може здійснюватись також через бальну оцінку, визначену на основі експертних оцінок. Враховуючи економічну сутність категорії «ефективність» та значущість цих показників для формування дохідної частини бюджету, вважаємо, що найбільшу

вагомість серед цих груп показників повинні мати саме показники бюджетної ефективності.

Первинними факторами впливу на ефективність діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є співвідношення доходу та витрат, які в умовах застосування МСФЗ можуть зростати через вибір різних альтернатив облікової політики (метод нарахування амортизації на основні засоби, метод формування резервів під сумнівні борги), необґрунтований розмір оплати праці топменеджерів та персоналу загалом, зростання витрат на різного роду послуги – аудиторські, юридичні тощо.

Тому з метою контролю за рівнем витрат та оперативного впливу на показники «чистий прибуток» та «рентабельність діяльності» для державних підприємств доцільно показники рентабельності активів та рентабельності діяльності доповнити показником «витрати на 1 грн доходу», який має бути включений у фінансові плани та підлягати жорсткому контролю. Цей показник може розраховуватись як за всіма операційними витратами, так і за окремими їх складовими, наприклад, витрати на: оплату праці керівника підприємства або іншого управлінського персоналу; оплату праці всього персоналу; страхування персоналу, на представницькі витрати та рекламу тощо [22, с. 67]. Нормативів ліміту витрат на 1 грн доходу може розраховуватись за даними попереднього періоду, або у випадку збиткової діяльності в минулому періоді плануватись виходячи з середньогалузевих даних. Для некомерційних підприємств, які створені для виконання суспільно важливих функцій, критеріальне значення цього показника може встановлюватись на рівні одиниці, тобто витрати не мають перевищувати дохід.

Показник «витрати на 1 грн доходу» розраховується за таким алгоритмом:

$$V_{1д} = \frac{V_o}{D}, \quad (1)$$

де $V_{1д}$ – витрати на 1 грн доходу;

V_o – операційні витрати підприємства (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати);

D – дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

У свою чергу, виходячи з формули (1), витрати від операційної діяльності можуть бути представлені у вигляді формули:

$$V_o = D \cdot V_{1д}. \quad (2)$$

Тоді прибуток від операційної діяльності (Π_o) розраховується за формулою:

$$\Pi_o = D - V_o. \quad (3)$$

Шляхом математичних перетворень факторну модель операційного прибутку можна представили в такий спосіб:

$$П_о = Д - В_о = Д - Д \cdot В_{1д} = Д (1 - В_{1д}). \quad (4)$$

Показник «витрати на 1 грн доходу» знаходиться в зворотному зв'язку з показником рентабельності діяльності (рентабельності продажу – *ROS*), розрахованому через показник операційного прибутку – чим менше буде значення показника «витрати на 1 грн доходу», тим вищим буде значення показника «рентабельність діяльності»):

$$ROS = \frac{Д (1 - В_{1д})}{Д} = 1 - В_{1д}, \quad (5)$$

де *ROS* – рентабельність діяльності (доходу).

Звідси:

$$В_{1д} = 1 - ROS. \quad (6)$$

Перевагою використання показника «витрати на 1 грн доходу» як ключового індикатора ефективності діяльності державних підприємств є те, що він надає можливість оперативного контролю за основними чинниками, які безпосередньо впливають на формування операційного прибутку, з боку управлінського персоналу та має виступати ключовим індикативним показником для контролю з боку регулюючих органів. Застосування цього показника для оцінювання ефективності діяльності державних підприємств дає змогу прямо контролювати збалансованість витрат та доходів підприємства, що безпосередньо впливає на фінансові результати їх діяльності. Цей критерій може застосовуватись з метою моніторингу і лімітування витрат державних підприємств задля формування запланованого рівня їх прибутковості (рентабельності) та слугувати індикатором встановлення системи матеріального стимулювання (заохочення) управлінського персоналу, який відповідає за ефективність використання державного майна підприємств.

Алгоритм розрахунку показника «витрати на 1 грн доходу» через розширення факторної моделі може бути деталізований для цілей лімітування окремих видів витрат, наприклад:

$$В_{1д} = \frac{В_о}{Д} = \frac{В_{мат}}{Д} + \frac{В_{зпк}}{Д} + \frac{В_{зпуп}}{Д} + \frac{В_{кп}}{Д} + \frac{В_{рек}}{Д} + \frac{В_{стр}}{Д} + \dots + \frac{В_{інш}}{Д}, \quad (7)$$

де $В_{мат}$ – матеріальні витрати;

$В_{зпк}$ – витрати на оплату праці керівника державного підприємства;

$В_{зпуп}$ – витрати на оплату праці управлінського персоналу;

$В_{кп}$ – витрати на консалтингові послуги;

$В_{рек}$ – витрати на рекламу та маркетинг;

$В_{стр}$ – витрати на страхування;

$В_{інш}$ – інші операційні витрати.

Переваги використання показника «витрати на 1 грн доходу» для контролю за чинниками, що впливають на ефективність діяльності, проілюстровано на прикладі ДП «Національна атомна енергогенеруюча Компанія «Енергоатом» за 2019–2020 рр. (табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз показника «витрати на 1 грн доходу» ДП «Національна атомна енергогенеруюча Компанія «Енергоатом» за 2019–2020 рр.

Показник	2019	2020	Відхилення	
			абсолютні	відносні, %
Доходи, млн грн				
Дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	48 846.6	45 648.6	-3 198.0	-6.5
Інші операційні доходи	4 849.4	902.9	-3 946.5	-81.4
Інші фінансові доходи	38.3	42.6	+4.3	+11.3
Інші доходи	91.5	96.1	+4.6	+5.0
<i>Усього доходів</i>	53 825.8	46 690.28	-7 135.7	-13.3
Витрати, млн грн				
Матеріальні витрати	14 108.3	12 412.7	-1 695.6	-12.0
Витрати на оплату праці	11 010.5	13 400.7	+2 390.2	+21.7
Витрати на соціальні заходи	2 327.8	2 837.9	+510.1	+21.9
Амортизація	8 349.1	8 947.1	+598.0	+7.2
Інші операційні витрати	6 998.1	11 605.5	+4 607.4	+65.8
<i>Усього витрат</i>	42 793.8	49 204.2	+6 410.4	+15.0
<i>Фінансовий результат до оподаткування</i>	11 032.0	-2 514.1	-13 546.1	-122.8
<i>Витрати на 1 грн доходу, всього, грн</i>	0.795	1.054	+0.259	+32.6
у тому числі:				
матеріальні витрати.	0.262	0.266	+0.004	+1.4
витрати на оплату праці	0.205	0.287	+0.082	+40.3
витрати на соціальні заходи	0.043	0.061	+0.018	+40.5
амортизація	0.155	0.192	+0.037	+23.5
інші операційні витрати	0.130	0.249	+0.119	+91.2
Рентабельність доходу, коефіцієнт	0.205	-0.054	-	-

Джерело: складено автором за [23].

Наведені у табл. 3 дані свідчать, що в 2020 р. доходи ДП «Національна атомна енергогенеруюча Компанія «Енергоатом» зменшилися порівняно з 2019 р., відповідно витрати за цей період збільшилися. Це призвело до збитків і суттєво зменшило фінансовий результат.

Запропонований для контролю за витратами показник «витрати на 1 грн доходу» в Компанії «Енергоатом» помітно зріс за рік. При цьому питомі матеріальні витрати залишались майже на одному й тому ж рівні. Найбільший негативний вплив на зростання рівня загальних питомих витрат відносно доходу мали інші операційні витрати, які за досліджуваний період зросли дуже помітно. Основну увагу аналітиків та аудиторів має привертати саме цей елемент витрат, який підлягає більш детальному розшифруванню для з'ясування причин такого зростання і, відповідно, знаходження резервів зниження загальної витратомісткості.

Суттєвий негативний вплив на зростання загального рівня витратомісткості мав такий елемент, як витрати на оплату праці, що займають найбільшу частку в загальних витратах, і зросли протягом досліджуваного періоду на 40.3 %. Аналогічна тенденція спостерігалась відносно витрат на соціальні заходи, які знаходяться у прямій залежності від витрат на оплату праці. Більш детальний аналіз цього елемента витрат може бути проведений також через розширення факторної моделі та з'ясування рівня питомих витрат на оплату праці управлінського персоналу, службовців, спеціалістів, робітників. У разі суттєвого зростання рівня питомих витрат на амортизацію слід більш детально проаналізувати повноту та ефективність використання обладнання, виробничих площ, інших видів основних засобів з метою оптимізації їх структури та можливого списання або реалізації зайвих одиниць.

Враховуючи викладене, пропонуємо розширити критерії ефективності діяльності державних підприємств і згрупувати їх в окремі аналітичні блоки.

Бюджетна ефективність: виконання фінансового плану за рівнем витрат на 1 грн доходу; виконання фінансового плану за розміром чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); виконання фінансового плану за розміром чистого прибутку та його динаміка; виконання фінансового плану за розміром чистого прибутку, що відраховується до державного бюджету (для державних підприємств), або виконання плану за розміром частини чистого прибутку, що відраховується до фонду на виплату дивідендів, нарахованих на акції (частки), що належать державі у статутному капіталі; динаміка податкових і неподаткових платежів у бюджет.

Показники економічної ефективності та фінансової стабільності: наявність чистого прибутку та його динаміка порівняно з попереднім звітним періодом; динаміка коефіцієнта рентабельності продажів; коефіцієнт загальної ліквідності; коефіцієнт автономії; відсутність простроченої дебіторської заборгованості та її динаміка; відсутність простроченої кредиторської заборгованості; відсутність простроченої заборгованості перед бюджетом; зростання чистих активів порівняно з попереднім звітним періодом.

Показники стану, динаміки та структури активів: динаміка структури активів (динаміка співвідношення необоротних та оборотних активів); динаміка капітальних інвестицій; коефіцієнт зносу основних засобів.

Показники соціальної ефективності: суспільна значущість підприємства (надає унікальні послуги, займає монопольне становище на ринку; є містоутворюючим, створює нові робочі місця, виробляє соціально значущі товари та послуги, працює на оборону та безпеку країни) – визначається на основі експертних оцінок; відсутність простроченої заборгованості з оплати праці; зростання середньомісячної заробітної плати працівників порівняно з попереднім звітним

періодом; випередження темпів зростання продуктивності праці основних працівників порівняно з темпами зростання заробітної плати; наявність соціального пакета для працівників підприємства; зменшення розриву в рівні заробітної плати управлінського персоналу та інших працівників.

Показники екологічної безпеки та ефективності:

натуральні: частка екологічно безпечних технологій до загальної їх кількості; сума екологічних інвестицій у розрахунку на одного працівника; викиди парникових газів, т; фактичне використання води за рік, тис. м³; відведення зворотних (стічних) вод за рік, тис. м³; ефективність використання води (обсяг виготовленої продукції/обсяг використаної води); обсяг перероблених відходів, тис. грн; обсяг утилізованих відходів, т; частка небезпечних відходів у загальному обсягу відходів, %; відновлювана енергія, %; енергоефективність, %;

вартісні: загальна сума екологічних інвестицій (витрати на організацію екологічно безпечного виробництва, екологічний захист території присутності, інших природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів), тис. грн; частка витрат на реалізацію природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів в операційних витратах, %; сума сплачених штрафних санкцій за порушення екологічного законодавства, тис. грн; витрати на утилізацію відходів, тис. грн; витрати на мінімізацію викидів, тис. грн; витрати на утримання, ремонт та амортизацію природоохоронних об'єктів, тис. грн; витрати на усунення негативних наслідків, спричинених надмірними викидами у навколишнє середовище, тис. грн; витрати на оплату праці працівникам служби охорони навколишнього середовища, тис. грн; витрати з організації екологічної діяльності (екологічна сертифікація, аудит, експертиза, кредит) тис. грн; витрати на здійснення екологічних програм і проєктів, тис. грн. Перелік та кількість показників екологічної ефективності може змінюватись залежно від виду діяльності державного підприємства та має доводитись державним підприємствам у фінансових планах.

Суспільна ефективність діяльності державних підприємств має ґрунтуватися на оцінці соціально-економічних наслідків, для чого можуть бути використані як кількісні, так і якісні показники.

Наразі особливої актуальності набувають питання аналізу впливу воєнного стану в Україні на діяльність суб'єктів господарювання і зокрема державних підприємств як стратегічних економічних об'єктів. У результаті військових дій на території України господарська діяльність вітчизняних підприємств може зазнавати таких негативних економічних наслідків:

- суттєве зменшення обсягів реалізації і збільшення збитків від діяльності підприємств у постраждалих районах;
- призупинення діяльності та тимчасова консервація виробництва у постраждалих районах або його ліквідація внаслідок фізичного знищення;

.....

- втрата або пошкодження майна, зокрема будівель, споруд, обладнання, запасів та інших активів;
- втрата партнерських відносин з бізнес-партнерами внаслідок призупинення їхньої діяльності;
- суттєві коливання валютних курсів і цін на сировину та матеріали тощо.

Виходячи з цього, основними завданнями аналітиків та управлінців можуть бути: проведення ситуаційного аналізу економічних наслідків за кожним ймовірним сценарієм; розроблення стратегій щодо вдосконалення податкового менеджменту; пошук нових партнерських зв'язків; обґрунтування доцільності призупинення або продовження діяльності залежно від обставин та можливостей підприємства тощо.

В умовах воєнного стану критерії ефективності діяльності державних підприємств можуть змінюватись і акцентуватись на соціальних аспектах функціонування державних підприємств, спрямованих на задоволення не лише економічних інтересів суб'єкта господарювання, а й соціальних та політичних інтересів держави та суспільства загалом, зокрема на посиленні обороноздатності країни, матеріальній підтримці своїх працівників, забезпеченні їх фізичної безпеки. Враховуючи можливі форс-мажорні обставини, під час аналізу ефективності діяльності державних підприємств та оцінки виконання їх фінансових планів в умовах воєнного стану з боку регулятора слід коригувати ці плани залежно від відповідних обставин та зміни загальних макроекономічних та політичних умов у країні.

За воєнного стану значно посилюється ступінь нестабільності та невизначеності зовнішнього середовища. Зазвичай, за силою впливу виділяють три ступеня інтенсивності зовнішніх змін – зі значною (зовнішні чинники змінюють показники діяльності підприємства і впливають на його життєдіяльність), незначною (зовнішні чинники змінюють показники діяльності підприємства, але не загрожують його життєдіяльності) та нульовою (зовнішні чинники не впливають на діяльність підприємства). Нинішні умови функціонування державних підприємств в Україні підпадають під найвищий рівень ризику та значний ступінь нестабільності зовнішнього середовища. Тому стратегія державних підприємств, оцінка ефективності їх функціонування мають бути спрямовані на виконання поточних завдань, поставлених державою, обумовлених зовнішніми обставинами і, зокрема, воєнним станом.

Висновки. Удосконалено методичні підходи до формування критеріїв ефективності управління державними підприємствами, які запропоновано здійснювати за такими напрямками:

- необхідно передбачити диференційований підхід до переліку показників та їх оціночних значень для оцінки ефективності діяльності державних підприємства залежно від їх видів, функцій та завдань;
- склад показників ефективності слід переглянути на предмет їх відповідності сутності поняття «ефективність»;

• показники ефективності діяльності мають сприяти розвитку державних підприємств, слугувати базою для планування та контролю за їх діяльністю та прийняття рішень щодо оцінки ефективності роботи управлінського складу та мотивації їх праці.

Для ефективного контролю за результатами діяльності державних підприємств систему індикаторів ефективності діяльності запропоновано доповнити *критерієм* «ліміт витрат на 1 грн доходу», який дає змогу вчасно контролювати збалансованість витрат та доходів підприємства, що на пряму впливає на фінансові результати їх діяльності. Цей критерій може використовуватись для контролю як витрат загалом, так і окремих їх складових, та може слугувати орієнтиром встановлення системи матеріального стимулювання (заохочення) управлінського персоналу, який відповідає за ефективність використання державного майна підприємств.

Подальшого дослідження потребують також питання щодо усунення перешкод імплементації положень МСФЗ у практику діяльності державних підприємств, які є об'єктами суспільного інтересу, оскільки їх застосування супроводжується збільшенням фіскальних ризиків, пов'язаних зі зменшенням державних дивідендів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік». URL: <https://drive.google.com/file/d/1iP9EhMqDmQd602NSKGoUVg3uQanXe6C/view>.
2. Samborska-Muzychko Y., Parasii-Verhunencko I., Pashchenko O., Budniak L., Salamin O. Public sector in the transformation economy of Ukraine: macroeconomic analysis. *Independent journal of management & production (IJM & P)* <http://www.ijmp.jor.br> v. 12, n. 3, Special Edition ISE; May, 2021. P. 296-317.
3. Lin K., Lu X, Zheng Y. State-owned enterprises in China: A review of 40 years of research and practice. *China Journal of Accounting Research*. 2020. Vol.13. Issue 1. P. 31-55.
4. Klovienė R., Gimžauskienė E. Performance Measurement Model Formation in State-owned Enterprises. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2014. Vol.156. P. 594-598.
5. Tõnurist P. Framework for analysing the role of state owned enterprises in innovation policy management: The case of energy technologies and Eesti Energia. *Technovation*. 2015. Vol. 38. P. 1-14.
6. Nguyen X. On the efficiency of private and state-owned enterprises in mixed markets. *Economic Modelling*. 2015. Vol. 50. P. 130-137.
7. Reddy K., Xie E., Huang Y. Cross-border acquisitions by state-owned and private enterprises: A perspective from emerging economies. *Journal of Policy Modeling*. Vol. 38, Issue 6, November–December. 2016. P. 1147-1170.
8. Чугунов І. Я., Павелко А. В., Канєва Т. В., Мазаракі А. А. Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет. 2015. 376 с.
9. Іваницька О. М., Кошук Т. В. Передумови та напрями підвищення прозорості фінансів державних підприємств України. *Фінанси України*. 2017. № 5. С. 24-38.
10. Капкайка О. А. Удосконалення механізму фінансового планування державних підприємств. *Молодий вчений*. 2017. № 10 (50). С. 905-910.

11. Мельничук О. Ф., Мельничук М. О., Пипяк С. І. Адаптація правового регулювання управління державними підприємствами до кращих світових стандартів. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 70. С. 47-58.
12. Коляда Т. А., Кузьменко Н. В. Управління корпоративними правами держави: оцінка ефективності та напрями реформування. *Бізнес Інформ*. 2019. № 8. С. 45-52.
13. Таранич О. В., Ярошенко О. П. Ефективність управління об'єктами державного сектора України. *Економіка і організація управління*. 2019. № 1 (33). С.103-109.
14. Хомутенко В. П., Хомутенко А. В. Компаративний аналіз ефективності управління об'єктами державної власності. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 2 (47). С. 121-126.
15. Ловінська Л. Г. Міжнародні стандарти фінансової звітності в обліку державних підприємств України. *Фінанси України*. 2020. № 6. С. 75-92.
16. Парасій-Вергуненко І. М. Методологічні засади оцінки діяльності державних підприємств. *Фінансовий простір*. 2021. № 2. С. 6-12.
17. Про затвердження критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави: Наказ Фонду Держмайна № 1241 від 24.06.2004. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN11962>.
18. Про затвердження Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності: Наказ Міністерства економіки України № 314 від 20.09.2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0314665-07#Text>.
19. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21.09.2006 № 185-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>.
20. Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 р. № 832. *Офіційний вісник України*. 2007. № 45. С. 18-39.
21. Про затвердження Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України №253 від 15.03.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0253731-13#Text>.
22. Parasii-Verhunencko I., Hryshchenko N., Kostiuk T., Fedoryshyna L., Hridin O. Segmentary analysis of the efficiency of state enterprises. *Independent Journal of Management & Production (IJMP)*. 2022. 13(3). P. 58-75.
23. Офіційний сайт ДП «Національна атомна енергогенеруюча Компанія «Енергоатом». URL: <http://www.energoatom.com.ua/uploads/2021/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D.pdf>.

REFERENCES

1. Zvit Kabinetu Ministriv Ukraini pro vikonannya Zakonu Ukraini «Pro Derzhavnij byudzh et Ukraini na 2020 rik» [Report of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the implementation of the Law of Ukraine «On the State Budget of Ukraine for 2020»]. <https://drive.google.com/file/d/1iPf9EhMqDmQd602NSKGoUVg3uQanXe6C/view> [in Ukrainian].
2. Samborska-Muzychko, Y., Parasii-Verhunencko, I., Pashchenko, O., Budniak, L., & Salamin, O. (2021). Public sector in the transformation economy of Ukraine: macroeconomic analysis. *Independent journal of management & production (IJM & amp; P)*. Vol. 12, 3, May, (pp. 296-317). <http://www.ijmp.jor.br>. [in English].
3. Lin, K., Lu, X., & Zheng, Y. (2020). State-owned enterprises in China: A review of 40 years of research and practice. *China Journal of Accounting Research*. Vol. 13. Issue 1, (pp.31-55) [in English].
4. Klovienė, R., & Gimžauskienė, E. (2014). Performance Measurement Model Formation in State-owned Enterprises. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Vol. 156, (pp. 594-598) [in English].

5. Tõnurist, P. (2015). Framework for analysing the role of state owned enterprises in innovation policy management: The case of energy technologies and Eesti Energia. *Technovation*. Vol. 38 (pp. 1-14) [in English].
6. Nguyen, X. (2015). On the efficiency of private and state-owned enterprises in mixed markets. *Economic Modelling*. Vol. 50 (pp. 130-137) [in English].
7. Reddy, K., Xie, E., Huang, Y. (2016). Cross-border acquisitions by state-owned and private enterprises: A perspective from emerging economies. *Journal of Policy Modeling*. Vol. 38, Issue 6, November–December, (pp. 1147-1170) [in English].
8. Chugunov, I. Ya., Pavelko, A. V., Kanyeva, T. V., Mazaraki, A. A. (2015). *Derzhavne finansove reguluvannya ekonomichnih peretvoren [State financial regulation of economic transformations]*. Kyiv: *Kyiv National University of Trade and Economics* [in Ukrainian].
9. Ivanytska, O. M., & Koshchuk, T. V. (2017). Peredumovy ta napriamy pidvyshchennia transparentnosti finansiv derzhavnykh pidpriemstv Ukrainy. [Prerequisites and directions for increasing the transparency of finances of state-owned enterprises of Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 5, 24-38 [in Ukrainian].
10. Kapkaikina, O. A. (2017). Udoskonalennia mekhanizmu finansovoho planuvannia derzhavnykh pidpriemstv [Improvement of the financial planning mechanism of state-owned enterprises]. *Molodyi vcheny – Young Scientist*, 10 (50), 905-910 [in Ukrainian].
11. Melnychuk, O. F., Melnychuk, M. O., & Pypiak, S. I. (2019). Adaptatsiia pravovoho rehuliuвання upravlinnia derzhavnymy pidpriemstvamy do krashchykh svitovykh standartiv [Adaptation of legal regulation of management of state-owned enterprises to the best world standards]. *Zhurnal skhidnoevropeiskoho prava – Journal of Eastern European Law*, 70, 47-58 [in Ukrainian].
12. Koliada, T. A., & Kuzmenko, N. V. (2019). Upravlinnia korporatyvnymy pravamy derzhavy: otsinka efektyvnosti ta napriamy reformuvannia [Management of corporate rights of the state: evaluation of efficiency and directions of reform]. *Biznes Inform*, 8, 45-52 [in Ukrainian].
13. Taranych, O. V., & Yaroshenko, O. P. (2019). Efektyvnist upravlinnia ob'ektamy derzhavnogo sektoru Ukrainy [Efficiency of management of public sector objects in Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and organization of management*, 1 (33), 103-109 [in Ukrainian].
14. Khomutenko, V. P., & Khomutenko, A. V. (2019). Komparatyvnyi analiz efektyvnosti upravlinnia ob'ektamy derzhavnoi vlasnosti [Comparative analysis of the effectiveness of management of state-owned objects]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, 2 (47), 121-126 [in Ukrainian].
15. Lovinska, L. H. (2020). Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti v obliku derzhavnykh pidpriemstv Ukrainy [International financial reporting standards in the accounting of state-owned enterprises of Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 6, 75-92 [in Ukrainian].
16. Parasii-Verhunencko, I. M. (2021). Metodolohichni zasady otsinky diialnosti derzhavnykh pidpriemstv [Methodological foundations for assessing the activities of state-owned enterprises]. *Finansovyi prostir – Financial space*, 2, 6-12 [in Ukrainian].
17. Pro zatverdzhennya kriterii'v ocinki efektyvnosti upravlinnya korporativnimi pravami derzhavi: Nakaz Fondu Derzhmajna №1241 vid 24.06.2004 [On approval of criteria for assessing the effectiveness of corporate rights management of the state: Order of the State Property Fund, No. 1241 dated 24.06.2004]. <https://ips.ligazakon.net/document/FIN11962> [in Ukrainian].
18. Pro zatverdzhennya Metodichnih rekomendacij zastosuvannya kriterii'v viznachennya efektyvnosti upravlinnya ob'yecktami derzhavnoi' vlasnosti. Nakaz Ministerstva ekonomiki Ukrai'ni № 314 vid 20.09.2007 [On approval of methodological recommendations for the application of criteria for determining the effectiveness of

- management of state-owned objects. Order of the Ministry of Economy of Ukraine No 314 dated 20.09.2007]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0314665-07#Text> [in Ukrainian].
19. Pro upravlinnya ob'ektami derzhavnoi' vlasnosti: Zakon Ukraini'ni vid 21.09.2006 № 185-V [On management of state-owned objects: Law of Ukraine on January 21, 2006, No 185-V]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> [in Ukrainian].
  20. Poryadok zdiysnennya kontrolyu za vikonannyam funkcij z upravlinnya ob'ektami derzhavnoi' vlasnosti ta kriterii'v viznachennya efektyvnosti upravlinnya ob'ektami derzhavnoi' vlasnosti, zatverdzenij postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukraini'ni vid 19 chervnya 2007 r. № 832 [The procedure for monitoring the implementation of functions for the management of state-owned objects and criteria for determining the effectiveness of management of state-owned objects, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of June 19, 2007, No. 832]. *Oficijnij visnik Ukraini*. 2007, 45, 18-39 [in Ukrainian].
  21. Pro zatverdzhennya Metodichnih rekomendacij zastosuvannya kriterii'v viznachennya efektyvnosti upravlinnya ob'ektami derzhavnoi' vlasnosti. Nakaz Ministerstva ekonomichnogo rozvitku i torgivli Ukraini'ni № 253 vid 15.03.2013 [On approval of methodological recommendations for the application of criteria for determining the effectiveness of management of state-owned objects. Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine No. 253 dated 15.03.2013]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0253731-13#Text> [in Ukrainian]
  22. Parasi-Verhunenکو, I., Hryshchenko, N., Kostiuک, T., Fedoryshyna, L. & Hridin, O. (2022). Segmentary analysis of the efficiency of state enterprises. *Independent Journal of Management & Production (IJMP)*, 13(3), 58-75), [in English].
  23. Oficijnij sajt DP «Nacional'na atomna energogeneruyucha Kompaniya «Energoatom» [Oficijnij sajt DP «Nacional'na atomna energogeneruyucha Kompaniya «Energoatom»]. www.energoatom.com.ua. <http://www.energoatom.com.ua/uploads/2021/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D.pdf> [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 31.03.2022.

Прийнято до друку 02.04.2022.

Публікація онлайн 24.06.2022.